

***MACIEJ KAZIMIERZ
SARBIEWSKI -
HISTORIA W
POSTACI
ZAPISANA***

Maciej Kazimierz Sarbiewski - Chrześcijański Horacy z Ziemi Płońskiej

Ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski urodził się 24 lutego 1595 roku we wsi Sarbiewo, w gminie Baboszewo nieopodal Płońska. Człowiek ten jest silnie związany z Mazowszem Północnym, nie tylko poprzez miejsce urodzenia, ale także przez Pułtusk, gdzie ukończył Kolegium Jezuitskie. Uważał On bowiem, że urodził się jako jezuita i poeta - pierwszym utworem jaki napisał była pieśń "Do Narwii".

Sarbiewski na dworze papieża Urbana VIII - droga do kapłaństwa

Po zakończeniu edukacji w kolegium jezuickim w Pułtusku w 1612 roku wstąpił do zakonu jezuitów w Wilnie, po czym studiował w kolegium jezuickim w Braniewie i na Akademii Wileńskiej. Po tym w 1622 roku został skierowany na studia w Rzymie. Będąc na dworze Urbana VIII stał się czołowym intelektualistą europejskim. Sam papież uhonorował go wieńcem laurowym, dzięki temu uzyskał tytuł poeta laureatus. W 1623 roku otrzymał święcenia kapłańskie.

Urban VIII

Działalność publiczna

Po powrocie do Polski w 1625 roku, zatrzymał się w Nieświeżu, gdzie został profesorem teologii i retoryki na Akademii Wileńskiej, na której uzyskał doktorat z filozofii i teologii. Został również wykładowcą poetyki i retoryki w kolegiach w Krożach i w Połocku.

*Akademia Wileńska
1625 rok.*

Działalność na dworze Władysława IV

W 1635 roku został królewskim kaznodzieją Władysława IV. Był to urząd nadworny w I Rzeczypospolitej, który pełnił funkcję pomocnika kapelana w pracy duszpasterskiej oraz wygłaszał on kazania. Obowiązki wynikające z urzędu jaki pełnił nie wpływały znacząco na jego działalność literacką, jednakże pod względem swojej twórczości zmuszony był dostosować się do warunków panujących na dworze. Według opinii publicznej miał on duży wpływ na politykę, jaką prowadził ówczesny król Władysław IV. Chcąc uniknąć dworskich plotek ks. Sarbiewski rozpoczął starania o zwolnienie go z funkcji kapelana królewskiego. Jednak dalsze działania pokrzyżowała mu śmierć.

Władysław IV

Śmierć i trzy pogrzeby

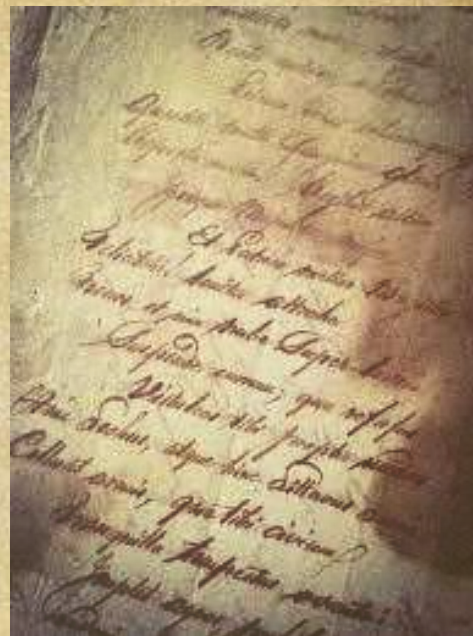

Jedna z mogił na Cmentarzu Powązkowskim, na którym pochowany został ks. M. K. Sarbiewski.

Ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski zmarł nieoczekiwanie na skutek udaru, w momencie, gdy wygłaszał on swoje ostatnie, pożegnalne kazanie w kościele św. Jana Chrzciciela w Warszawie. Miało to miejsce 2 dnia kwietnia 1640 roku. Mawia się, że miał on trzy pogrzeby, dlaczego? Początkowo został on pochowany w podziemiach kościoła Jezuitów w Warszawie, jednak gdy w 1834 roku zakon jezuitów został poddany kasacie jego ciało zostało przeniesione do podziemi kościoła pw. św. Pryma i Felicjana. Gdy wybuchło powstanie listopadowe carskie władze, chcąc zgasić płomień polskiej tożsamości narodowej, jego ciało złożyli na cmentarzu Powązkowskim w mogile zbiorowej.

Początki twórczości

Pierwsze utwory autorstwa Ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego cechowała refleksyjność i liryzm, dzięki czemu nabierają charakteru twórczości takiego autora jak Jan Kochanowski. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w sposób mistrzowski naśladował styl wybitnego rzymskiego poety Horacego - stąd jego przydomek Chrześcijański Horacy, mimo tego, że był on twórcą barokowym. Gdy studiował w Rzymie w wieku 28 lat wygłosił rozprawę pt, "O poincie i dowcipie", a już w wieku 30 lat wydał swój pierwszy zbiór poezji w języku łacińskim. Dzięki temu wszedł do historii nie tylko jako poeta, ale także jako teoretyk literatury.

Dorobek literacki i spuścizna

Twórczość “Chrześcijańskiego Horacego z ziemi płońskiej” koncentruje się między innymi na patriotyzmie. Przedstawia w nich idee, które zostały mu przekazane w zakonie jezuickim i wychwała rodzimy Pułtusk, w jednym ze swoich wierszy, pt. “Droga rzymska”. Jedyne dzieło, które zostało przez Sarbiewskiego napisane po polsku to kazanie wygłoszone na pogrzebie Jana Sapiehy.

Po śmierci, wiersze autorstwa Ks. M. K. Sarbiewskiego zostały przetłumaczone na kilka języków m.

Działalność literacka

Pierwszy przekład *Liryków* w tłumaczeniu Władysława Syrokomli ukazał się w Wilnie w 1851. Pisma teoretycznoliterackie Sarbiewskiego drukiem ukazały się w wieku XX. Powstały po łacinie. Jedno z jego dzieł pt. "*De perfecta poesi*" daje interpretację *Eneidy* Wergiliusza jako utworu o wędrówce duchowej człowieka, lecz przede wszystkim zawiera rozważania o celu działań poety, porównanego do Boga, gdzie dzieło poetyckie wydaje się „jakby na nowo” stworzone. Władysław Tatarkiewicz nazywając Sarbiewskiego „pierwszym Polakiem w dziejach estetyki” uznał tę koncepcję za barokową zapowiedź romantyzmu. Dzieło *Dii gentium* (*Bogowie pogan*) stanowi słownik znaczeń symbolicznych, zaczerpnięty z mitologii antycznej, a rozwijany też w kontekście symboliki chrześcijańskiej. Jest to znamieną dla jezuitów próba syntezy kulturowej.

Miejsca pamięci

Do jednych z najważniejszych miejsc pamięci ks. Macieja Sarbiewskiego zaliczamy białą marmurową tablicę na ścianie drewnianego kościoła w miejscowości Sarbiewo.

We wcześniej wspomnianym kościele znajduje się również popiersie poety

Miejsca pamięci

W centralnym miejscu Sarbiewa znajduje się również pomnik ufundowany przez mieszkańców miejscowości w 1958 roku.

Międzynarodowe Dni Ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego

Jest to cykl wydarzeń kulturalnych organizowanych w Płońsku, Ciechanowie, Warszawie i Sarbiewie. Ich pomysłodawcą jest Stowarzyszenie Europea Sarbieviana. Międzynarodowe Dni Ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego mają na celu zachowanie pamięci o poecie. Zaangażowanie tak dużej ilości środowisk publicznych między innymi Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Sienkiewicza w Płońsku umożliwiło przywrócenie jego dzieł polskiej kulturze.

Należy też wspomnieć, że w dniach 12-13 maja 2023 roku odbędzie się XVIII Międzynarodowy Festiwal ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego .

Ciekawostki

Ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski podróżując z klerykami Janem Gružewskim, Andrzejem Rudominem i Mikołajem Zawiszą na studia do Rzymu w lasach w okolicach miasta Bamberg został napadnięty i obrabowany przez bandytów.

Na ścianie kościoła
św. Karola
Boromeusza na
cmentarzu
Powązkowskim
znajduje się epitafium
ks. Macieja
Kazimierza
Sarbiewskiego.

Co więcej również
na cmentarzu
Powązkowskim
znajduje się
tablica
oznaczająca
miejsce
spoczywania
Sarbiewskiego w
zbiorowej mogile.

Bratem ks. Sarbiewskiego był wojewoda mazowiecki, marszałek izby poselskiej i dowódca - Stanisław Sarbiewski.

Ciekawostki

ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski na kartach historii zapisał się, jako “pierwszy Polak w historii estetyki”.

W 1632 wydana została Lyricorum libri IV w Antwerpii luksusowa edycja z miedziorytami Petera Paula Rubensa w wysokim nakładzie (jak na owe czasy) 5000 egzemplarzy.

Wstawił się łacińskim wierszem na pochwałę Jana Karola Chodkiewicza – hetmana – i jego zwycięstwa pod Chocimem w 1621 r.

Dziękuję za uwagę!

Mam nadzieję, że przygotowana przez mnie prezentacja choć trochę przybliżyła postać ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego.

Wykonanie prezentacji i oprawa recytatorska : Nikola Bluszcz z Zespołu Szkół nr2 im. Leona Rutkowskiego w Płońsku.

XVII wieczny drewniany kościół
w Sarbiewie

Bibliografia

<https://mbp-plonsk.pl/plonski-wortal-historyczny/zwiazani-z-ziemia-plonska/ks-maciej-kazimierz-sarbiewski/>

<https://www.gminababoszewo.pl/105,biografia>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Maciej_Kazimierz_Sarbiewski

<https://www.redisbad.pl/pl/n/Akademia-Wilenska/94>

<https://cojestgrane.pl/polska/mazowieckie/warszawa/wydarzenie/4pn4/krol-biskup-i-poeta.-maciej-kazimierz-sarbiewski-na-dworze-wladyslawa-iv/bylo>

file:///C:/Users/U%C5%BBYTKOWNIK1/Downloads/Maciej_Kazimierz_Sarbiewski_poeta_m.pdf

<https://www.salon24.pl/u/darek5/359341,kapelani-krolow-i-prezydentow-polski>

<https://agencja-informacyjna.com/kultura/xviii-miedzynarodowy-festiwal-ks-macieja-kazimierza-sarbiewskiego/>

<https://lubimyczytac.pl/ksiazka/4405442/maciej-kazimierz-sarbiewski-teoretyk-konceptu>

Oraz zasoby encyklopedii i podręczników historycznych.